

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»**

В І С Н И К

**НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ВІННИЦЬКОГО ГУМАНІТАРНО - ПЕДАГОГІЧНОГО
КОЛЕДЖУ**

ВИПУСК № 3 (47)

Вінниця, 2024

ВІСНИК НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу
РІШЕННЯ

Національної ради України
з питань телебачення та радіомовлення
щодо реєстрації суб'єкта друкованих медіа
№ 967 від 28 вересня 2023 року
Ідентифікатор медіа – R30-01367
Журнал

Журнал присвячений висвітленню широкого спектру теоретичних та прикладних проблем педагогіки, психології, окремих методик та філології, підтримує традиції інтеграції вишівської науки з практикою, сприяє поширенню досвіду наукової, науково-педагогічної та виробничої діяльності, становленню кадрів вищої кваліфікації; розрахований на спеціальну категорію читачів, зокрема педагогічних та науково-педагогічних працівників закладів вищої, середньої та дошкільної освіти, здобувачів освіти та молодих науковців.

Вісник заснований у січні 2012 року, виходить 3 рази на рік

Мова видання: українська, англійська

Тематичні напрями Вісника:

- Інтеграція науки та практики як механізм ефективного розвитку
- Педагогічні та лінгвістичні аспекти викладання
- Германістика та славістика у сучасному науковому просторі
- Психолого-педагогічні умови формування та розвитку особистості вихованця
- Лабораторія педагогічної майстерності та професійного саморозвитку педагога
- Дисемінація передового педагогічного досвіду
- Challenges in Education
- Відомі імена року
- Проби пера
- Конкурси
- Рецензії

Номер затверджено на засіданні Вченої ради
КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»
Протокол № 5 від 17 грудня 2024 року

Головний редактор: директор КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Войцехівський К.Ф.;
відповідальний редактор: методист коледжу, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, Руда Т.В., **медіа-редактор:** к.пед.н., доц. Марценюк О.Г.

Редакційна колегія: д.пед.н., проф. Мисліцька Н.А., д.філ.н. Войцехівська Н.К., к.філ.н., доц. Січкач С.А. (Уманський державний педагогічний університет ім. П. Тичини), спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Когутюк О.В.

*Відповідальність за зміст статей несуть автори
Матеріали видаються в авторській редакції*

В 53 Вісник науково-методичних досліджень Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу : Випуск 3(47) /за заг. ред. К.Ф. Войцехівського. Вінниця : Твори, 2024. 177с.

© КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», 2024

ЗМІСТ

РОМАНУХА ЮЛІЯ, КОНІЧЕК ТЕТЯНА, ДУДКЕВИЧ НАТАЛІЯ, Коцюбинський та українська ідентичність: до 160 річниці від дня народження М. М. Коцюбинського. Усний журнал на допомогу вчителю-словеснику	5
ЛИСИЙ АНАТОЛІЙ, Невідома трагедія	10

ІНТЕНСИФІКАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ: **АКТУАЛЬНІСТЬ, ПРОБЛЕМИ, ПОШУКИ**

БОРБИЧ НАТАЛІЯ, КОВАЛЬЧУК ІРИНА, Здоров'язбереження через усвідомленість: інтеграція майндфулнес-практик, соціально-емоційного навчання та аутогенного тренування	14
ДРОВОЗІЮК ЛІДІЯ, Активізація навчально-пізнавальної діяльності здобувачів педагогічної освіти як чинник інтенсифікації навчання	19
ІВАНОВА НАТАЛІЯ, Інновації в дошкільній освіті: інтенсифікація чи гуманізація?	21
ФАЛОВСЬКА ІРИНА, Психологічні засади управлінської культури менеджера освітнього закладу	23
ПЕТРЕНЮК ЗОЯ, КОВТУНЕЦЬ ОКСАНА, У партнерстві до результату : аспекти ефективної взаємодії педагогічного коледжу та ліцею	26
КОЗІГОРА МАРІЯ, МАРЧУК СЕРГІЙ, Підготовка майбутніх учителів до впровадження діяльнісного підходу в початковій школі.	32
МИСЛІЦЬКА НАТАЛІЯ, БУРКО ОЛЕКСАНДРА, Сучасні підходи до вивчення небесних тіл у початковій школі	34
НАДКЕРНИЧНА ЛЮБОВ, СВЕРЛОВИЧ ВАЛЕНТИНА, Інтерактивні технології у практичній складовій підготовки майбутнього вчителя	37
НЕЧИПОРЕНКО ТАЇСІЯ, Інтерактивні дитячі свята в сучасній українській школі	41
ОСИП МАРІЯ, ОСИП ЮРІЙ, Використання теоретичних знань з біології та хімії під час педагогічної практики студентів у початковій школі	47
ПУШКАР НАДІЯ, ЧЕМЕРИС ІРИНА, Формування соціальної компетентності у студентів педагогічного коледжу	49
ЛУЦИНКЕВИЧ ЛЮДМИЛА, Педагогічна практика з науково-педагогічних досліджень як шлях інтенсифікації професійної підготовки майбутніх учителів	52
ДУРМАНЕНКО ЄВГЕНІЯ, Технології інтерактивного навчання у професійній підготовці майбутніх вихователів	57
ФАЛОВСЬКА ІРИНА, ПІДДУБНА АННА, Проблеми інклюзивної освіти в Україні	
ФІГОЛЬ НАТАЛІЯ, Рекомендації педагогам щодо збереження власного ментального здоров'я	61
ШАФРАНОВА ТЕТЯНА, Подолання освітніх втрат через соціально-емоційне та етичне навчання	63

ЛІТЕРАТУРНА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ: РОЗРОБЛЕННЯ, ВПРОВАДЖЕННЯ **НОВИХ МЕТОДИК ТА ПРАКТИК НАВЧАННЯ**

ПОХИЛЮК ОЛЕНА, САМОДРАЛ КРІСТІНА, Традиція видання ілюстрованих романів у східній літературі.	69
КІСЕЛЬОВ ДМИТРО, Бертольт Брехт. Початковий етап творчої діяльності.	73
ПОХИЛЮК ОЛЕНА, КУЗЄВА СОФІЯ, Теми взаємодії, втрати та самоідентифікації в підлітковому романі Джона Майкла Гріна «Провина зірок».	76
ПОХИЛЮК ОЛЕНА, ГУМЕНЮК ДАРИНА, Елементи автобіографізму в романі Еріха Марії Ремарка «На західному фронті без змін».	80

ШУЛИЧЕНКО ОЛЕКСІЙ, ПОЗДНЯКОВ МИКОЛА, Сучасне прочитання класики в умовах альтернативних світоглядних концепцій сьогодення.	85
ОБОДЯНСЬКА НІНА, Особливості перекладу біблеїзмів англійської мови на українську	88

ВПРОВАДЖЕННЯ НОВИХ МЕТОДИК ТА ПРАКТИК НАВЧАННЯ

АГЕЙКІНА-СТАРЧЕНКО ТЕТЯНА, ЗАЙЦЕВА АНАСТАСІЯ, Етапи організації процесу сприймання музики як структурного елементу уроку музичного мистецтва	93
БАРАНОВСЬКА ТЕТЯНА, РАТУШНЯК ВАЛЕНТИНА, Розвиток критичного мислення дошкільників як запорука розвитку компетентної особистості.	95
БОЙЦУН НАТАЛІЯ, Комунікативні навички- ключовий елемент розвитку дошкільника.	97
ФЕДЧИШИНА ТЕТЯНА, Модернізація управлінського простору завідувача відділенням шляхом удосконалення механізмів формування і забезпечення ефективного освітнього процесу.....	99
КЛИМЕНКО ОЛЬГА, Формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку шляхом використання спеціальних дидактичних засобів.	102
ЯВОРСЬКА ЮЛІЯ, РОМАНЕНКО ВАЛЕНТИНА, Вплив використання мобільних додатків на залучення активності в освітній процес.	106
ТАРАШЕВСЬКА ОЛЬГА, ЦІСАР ІРИНА, Застосування інноваційних технологій для формування комунікативних компетентностей здобувачів вищої освіти.	113
ГОНЧАРУК ВІКТОРІЯ, Сутнісна характеристика естетичного виховання студентської молоді.	116
ГОРБАТА ЛЮДМИЛА, Фізична культура в житті студента.....	119
ЗАВАЛЬНЮК ЯНА, Засоби активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів у процесі вивчення німецької мови.	122
КАСІЯНЕНКО ОЛЬГА, Комунікативні вимоги до сучасного фахівця	127
МАРЦЕНЮК ВІКТОР, Особливості виховної роботи у студентських гуртожитках під час воєнного стану.....	134
МЕЛЬНИК АЛІНА, МАЗУР АЛЬБІНА, Пізнавальна активність здобувачів освіти як потреба у інтелектуальному та творчому саморозвитку.	139
ПАВЛЮК ЛАРИСА, Управлінська організаційно психологічна гра «Уроки лідерства»	143
ПРИСЯЖНЮК ДМИТРО, Оздоровчий ефект фізичних вправ.....	148
МАЛЬЧЕНКО МАРІЯ, Соціальні програми з вивчення особливостей організації соціальної роботи із жінками похилого віку з числа ВПО.....	152
ГАВРИЛЮК ОКСАНА, СІКОРСЬКА ІВАННА, Особливості творчої самореалізації особистості у підлітковому віці.	157
ДИМІНСЬКА ВАЛЕНТИНА, ПЕКУРАРУ ЛЮДМИЛА, У світі музичних інструментів.....	163

ЕКОНОМІЧНІ ПОГЛЯДИ

БУГА ОКСАНА, Інвестиційна політика та інвестиційний розвиток регіону Вінниччини: сутність та характеристика.	168
КОРНЮК СНІЖАНА, Чинники, які впливають на збільшення прибутку підприємств України в сучасних умовах.....	172

**ЕТАПИ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ СПРИЙМАННЯ МУЗИКИ
ЯК СТРУКТУРНОГО ЕЛЕМЕНТУ УРОКУ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА**

УДК 373.5.016:78

АГЕЙКІНА-СТАРЧЕНКО ТЕТЯНА,

кандидат педагогічних наук,

декан факультету дошкільної освіти та музичного мистецтва

ЗАЙЦЕВА АНАСТАСІЯ,

здобувачка освіти

КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

Вітчизняні музиканти-педагоги Г. Дідич, К. Завалко, М. Качур, Л. Масол, О. Олексюк, Г. Падалка, О. Ростовський, О. Рудницька, В. Черкасов, розглядаючи проблему сприймання музики як основного засобу формування музичної культури й духовного розвитку учнів, акцентують увагу на складність цього художнього процесу, який виникає в процесі засвоєння музичного мистецтва.

К. Завалко зазначає, що є відмінність між слуханням музики як діяльністю, слуханням музики як цілеспрямованим процесом та сприйняттям музики. Слухання музики не передбачає концентрації уваги лише на ній, проте як цілеспрямований процес вимагає зосередженості уваги. Сприйняття пов'язано з осягненням змісту музики та вимагає включення інтелектуальних функцій [2, с.79]. Слід зауважити, що в програмах з музичного мистецтва для ЗНЗ до 1991 року використовувався термін «слухання музики», а в перших двох поколіннях стандартів початкової (2001р., 2011р.), базової та повної загальної середньої освіти (2004 р., 2011 р.) які містять мету, принципи освітнього процесу, загальну характеристику змісту навчання, вимоги до обов'язкових результатів навчання та орієнтири для їхнього оцінювання, вже використовується термін «сприймання музики».

Мета статті – розкрити етапи організації процесу сприймання музики

як структурного елементу уроку музичного мистецтва.

Сприймання музики – один з головних видів діяльності на уроці музичного мистецтва у закладі загальної середньої освіти, оскільки він передує усім іншим видам діяльності (спів, інсценізація пісень, гра на музичних інструментах, музично-ритмічні рухи). Цей вид музичної діяльності є унікальним, він забезпечує інтелектуальний і емоційний розвиток учнів, збагачує їх новими музичними враженнями, робить урок більш змістовним та цікавим.

Цей компонент уроку музики потребує підготовчої роботи. Сюди входить обдумування й складання питань, які пропонують учням, визначення логіки включення її у драматургію уроку, методів активізації уваги, мислення учнів. Качур М. [3, с.17] виділяє наступні етапи опрацювання творів для слухання:

1. *Бесіда до слухання музики.* Вона повинна зацікавити учнів, підготувати їх до наступного етапу уроку; її можна будувати на повторенні матеріалу, близького до теми уроку, у порівнянні, зіставленні з новим матеріалом. У її основі можуть бути різноманітні відомості про композитора, цікаві випадки з його життя чи життя виконавців; історія створення твору чи з'ясування атмосфери, у якій опрацьовувався твір; ідея, проблематика твору; інтереси, захоплення учнів, вчителя, видатних людей.

Починаємо роботу з бесіди про образ, його втілення в творах різних мистецтв, різних епох чи зосереджуємося на одній його художній деталі. Аналізуємо засоби музичної виразності; музичну форму; музичну драматургію; музичний інструмент; ансамбль; оркестр; роботу виконавця, його особливу майстерність; художній напрямок, стиль, історичну епоху, важливі історичні періоди.

Також вчитель має пам'ятати, на думку О. Олексюк [4, с. 106], що надмірна вербалізація навчання призводить до втрати самоцінності музики. Надмірна опора на тексти при вивченні вокальних та синтетичних жанрів суперечить невербальній природі музичного мистецтва. Над власне музичним сприйняттям починає домінувати словесно-описова інтерпретація (назва, програма твору тощо). Постійне звернення учителя до слова, яке передуює сприйняттю музики, може сформулювати в дітей сумніви щодо змістовності музичної мови. Слово дає лише напрям, в якому розвивається творча уява дитини. У цьому самому руслі перебуває звукозображальність. Не слід шукати в кожному творі конкретний зміст. У непрограмній музиці такого змісту взагалі немає. І так буває, що учні тривалий час пам'ятають назви творів та цікаві історії про них, однак власне музику при цьому не пам'ятають зовсім.

2. *Постановка питань.* Перед слуханням музики важливо активізувати мислення учнів через постановку завдань до прослуховування. Питання, завдання мають бути чітко сформульовані й спиратися на попередні знання учнів, відповідати темі й завданням уроку. Важливо, щоб учитель шляхом вміло добраних, цікаво поставлених питань підвів учнів до самостійного розуміння змісту твору, до характеристики музичних образів і засобів музичної

виразності, до розуміння основних тем програми.

3. *Прослуховування музичного твору.*

4. *Відповіді на поставлені питання, перевірка завдань.* Для того, щоб пересвідчитися в результативності сприймання учнями музики, можна після прослуховування твору поставити перед ними такі запитання: «Де початок, а де кінець музики?», «Музика звучала весь час однаково, чи вона змінювалась?» і подібні. З учнями бажано говорити про емоції, настрої, характер, тембри, ритм і навіть гармонію [1, с.99].

5. *Бесіда для більш детального аналізу музичного твору, поглиблення знань.*

6. *Повторне слухання,* під час якого ставимо учням питання, які б скеровували їх увагу на конкретні деталі твору: пропонуємо простежити зміну мелодії або акомпанементу в куплетно-варіаційній формі, зміну в куплетній формі засобів виразності музики в залежності від змісту тощо.

Зазначимо, що мистецькі твори для сприймання мають бути високохудожніми, цікавими для учнів і відповідати їх віку. Яскравими, щоб здивувати, захопити їх своєю незвичайністю і красою. Дворський Г. рекомендує слухати переважно інструментальні музичні твори. Твори з поетичним текстом, пісні можуть займати меншу частину репертуару для слухання. Це зумовлено тим, що учнів треба від самого початку привчати вслухатися у звуковий образ, переживати його виразну сутність. Тобто домагатися того, щоб звук став для них таким же зрозумілим, як і слово. Коли учні слухають пісню, необхідно спочатку зорієнтувати їх на красу мелодії, її розвиток, а пізніше — на відповідність поетичного тексту музичному, а не навпаки (вивчимо слова, а потім з ними і мелодію). Вони в пісні повинні пережити музичний образ, а не поетичний. Коли ж

ВПРОВАДЖЕННЯ НОВИХ МЕТОДИК ТА ПРАКТИК НАВЧАННЯ

поетичний текст для них зрозумілий, то власне музика лишається поза межами їхньої уваги, а відтак і сприйняття [4, с. 99].

Слід пам'ятати, що музичне сприймання є найефективнішим у тому разі, якщо включається не лише слухова активність, а й зорова та моторна. Для включення дітей в активне слухання чи виконання твору рекомендується низка ефективних прийомів, особливо корисних для молодших школярів: рухи, пластичне інтонування, вільне диригування, імітація гри на народних

інструментах, гра в оркестрі, інсценування п'єс, пластичні імпровізації, інструментальні імпровізації, зображальні імпровізації, імпровізація мелодії, малювання.

Таким чином, визначено основні етапи організації сприймання музики: бесіда до слухання музики; постановка питань; прослуховування музичного твору; відповіді на поставлені питання, перевірка завдань; бесіда для більш детального аналізу музичного твору, поглиблення знань; повторне слухання твору.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Дворський Г. Вплив освітньо-музичного середовища на розвиток особистості школяра. 1025-річчя історії освіти в Україні: традиції, сучасність та перспективи : зб. матер. Міжнарод. наук. конф., Київ, 2014. С. 93-101.
2. Завалко К. Психологія музичного сприймання. *Наука та освіта* : зб. пр. XVI Міжнар. наук. конф., м. Хайдусобосло, Угорщина, 4-11 січ. 2022 р., Хмельницький : ХНУ, 2021. С. 79-81.
3. Методика музичного виховання: Урок музичного мистецтва в сучасній українській школі: методичні рекомендації до змісту, організації та проведення уроків музичного мистецтва в ЗОШ для студентів денної та заочної форм навчання напряму підготовки 6020204 «Музичне мистецтво», 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) / Укладач М. М. Качур. Мукачево: МДУ, 2017. 26 с.
4. Олексюк О. М. Музична педагогіка : навчальний посібник. Київ: ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. 248 с.

*Стаття надійшла до редакції
01 грудня 2024 р*

РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ ЯК ЗАПОРУКА РОЗВИТКУ КОМПЕТЕНТНОЇ ОСОБИСТОСТІ

УДК 373.2.016:159.955.4

РАТУШНЯК ВАЛЕНТИНА,

вихователь-методист КЗ «ДНЗ№4ВМР»

БАРАНОВСЬКА ТЕТЯНА,

*здобувачка освіти факультету дошкільної освіти
та музичного мистецтва*

КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

Актуальність дослідження. Однією з важливих складових сучасної педагогіки виступає розвиток критичного мислення, оскільки воно відображає зміни в способах сприйняття інформації та

взаємодії з нею. Критичне мислення допомагає дітям розвивати навички аналізу, оцінки і прийняття обґрунтованих рішень, виступає ключовою навичкою для успіху в